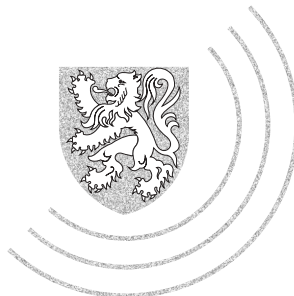

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

16 april 2002

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heer Felix Strackx –

betreffende het terugdringen van het aantal abortussen in Vlaanderen

VERSLAG

**namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Marijke Dillen**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden :

mevrouw Sonja Becq, mevrouw Trees Merckx-Van Goey,
mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Ingrid van
Kessel ;

mevrouw Patricia Ceysens, mevrouw Claudine De
Schepper, de heren Jacques Devolder, Koen Helsen ;

mevrouw Niki De Gryze, mevrouw Marijke Dillen, de heer
Felix Strackx ;

de heren Guy Swennen, Jan Van Duppen ;

mevrouw Ria Van Den Heuvel ;

de heer Jan Roegiers.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, mevrouw Veerle
Heeren, de heren Luc Martens en Paul Van Malderen ;

de heren Jozes Browaeys, Frans De Cock, André Moreau,
Cis Schepens, N ;

de heren Wilfried Aers, Julien Librecht, mevrouw Marleen
Van den Eynde ;

de heren Patrick Hostekint, Chokri Mahassine ;

mevrouw Ann De Martelaer ;

mevrouw Margriet Hermans.

Zie :

419 (2000-2001)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen behandelde het voorstel van resolutie betreffende het terugdringen van het aantal abortussen in Vlaanderen op 31 januari en 28 maart 2002 (*Parl. St. Vl. Parl. 2000-2001, Nr. 419/1*).

I. Inleidende uiteenzetting door de heer Felix Strackx, indiener

De indiener stelt dat het debat over abortus blijkbaar niet mag gevoerd worden. De cijfers in het verslag van de nationale commissie voor de evaluatie van de wet van 3 april 1990 betreffende de zwangerschapsafbreking zijn nochtans zeer duidelijk. Het aantal officiële abortussen in Vlaanderen ligt elk jaar ongeveer tussen de 6.500 à 7.000. Aan dit cijfer kan niet getwijfeld worden. Het geboortecijfer daarentegen is de laatste jaren teruggefallen op 59.500. Een op negen zwangerschappen resulteert dus in een abortus. Dit is een ontzaglijk hoog aantal.

De belangrijke vraag die men zich daarbij moet stellen, is wat er mis is met het leven in Vlaanderen, dat zoveel vrouwen vinden dat ze in deze context geen kind op de wereld kunnen zetten. Men kan zich ook afvragen hoe het komt dat zoveel onverwachte zwangerschappen mogelijk zijn, met de huidige mogelijkheden van contraceptie. Een van de redenen is volgens de spreker het promoten van het condoom, dat een goed preventiemiddel is tegen seksueel overdraagbare ziekten, maar niet zo'n goed anticonceptiemiddel.

Om welke redenen beslissen vrouwen om hun zwangerschap af te breken? Uit bovengenoemd verslag van de nationale evaluatiecommissie blijkt dat drie vierden van de vrouwen dit beslissen om psychische redenen. Ongeveer 16 percent beslist om materiële redenen (huisvesting, het werk, financiën) de zwangerschap af te breken. Vooral op de problemen van deze laatste categorie moet een welvaartstaat een antwoord kunnen geven.

De wet bepaalt dat de instellingen waar de abortus wordt uitgevoerd, verplicht zijn de vrouwen in te lichten over de rechten, de bijstand en de voordelen, alsook de mogelijkheden van adoptie, als ze hun kind geboren laten worden. Ook de geneesheer is daartoe verplicht. De indiener vreest dat deze wettelijke bepalingen in de vergetelheid zijn geraakt. Zowel de abortuscentra als de ziekenhuizen beperken zich tot het ter beschikking stellen van informatiefolders. Uit bovengenoemd verslag

is af te leiden dat de vrouwen in kwestie dus eigenlijk niet echt geïnformeerd worden over de mogelijke psychische en materiële bijstand.

In 1999 waren er 7.004 verzoeken tot vruchtafdriving; 995 verzoeken werden uiteindelijk ingevuld als 'afgewezen' of 'geweigerd'. Dit betekent niet dat 1 op 7 vrouwen van gedacht is veranderd. Sommige vrouwen zijn immers niet teruggekomen, of hebben een miskraam gehad, zijn naar Nederland gegaan, enzovoort. De spreker vermoedt dat het aantal vrouwen dat beslist om het kind toch te behouden of het te laten adopteren, zeer klein is. Dit is volgens de spreker niet verwonderlijk. De abortuscentra en ziekenhuizen zijn immers slecht geplaatst om een emotionele toestand te sturen. Bovendien is de beslissing tot abortus al voordien genomen, vaak in overleg met de huisarts. Jammer genoeg zijn de huisartsen te weinig op de hoogte van de alternatieve mogelijkheden of van de instantie waarnaar ze kunnen doorverwijzen. Zij zijn ook geen sociale werkers.

Sommige gesubsidieerde en particuliere organisaties houden zich wel bezig met de opvang van zwangere vrouwen, maar zijn weinig bekend en moeilijk op te sporen. Dit in tegenstelling tot de adressen van abortuscentra.

De spreker is ervan overtuigd dat als vrouwen die onverwacht zwanger raken, de keuze zouden hebben en beter ondersteund zouden worden, de meerderheid van hen geen abortus wenst. De overheid schiet dus tekort in het bieden van materiële, sociale en psychische ondersteuning aan vrouwen die onverwacht zwanger zijn.

De indiener zegt in het voorstel van resolutie niet veel te vragen. Hij vraagt enkel:

- de jongeren, en eigenlijk de bevolking in het algemeen, beter te informeren over contraceptie;
- een inventarisatie te maken van het bestaande aanbod van begeleidende centra;
- die beter bekend te maken bij de bevolking in het algemeen en bij de huisartsen in het bijzonder;
- op termijn een netwerk van zwangerschapsbegeleidingscentra uit te bouwen.

II. Bespreking

De heer Koen Helsen stelt dat uit een recente bespreking over abortus in de commissie voor Sociale Aangelegenheden van de Senaat, en uit het verslag van de nationale evaluatiecommissie duidelijk blijkt dat er nood is aan meer preventie, aandacht voor jongeren, de verantwoordelijkheid van het onderwijs, bijkomende middelen voor de centra en voor sociaal zwakkere en anderstalige vrouwen. Er zou evenwel geen directe nood bestaan aan de uitbouw van een netwerk van zwangerschapsbegeleidingscentra.

Mevrouw Sonja Becq stelt dat er in deze commissie in het verleden al gedebatteerd is over abortuspreventie, ondermeer naar aanleiding van de opening van de vondelingenschuif in Antwerpen. De CD&V-fractie heeft steeds de klemtoon gelegd op een preventieve werking. De spreker onderstreept het belang van het Centrum voor Relatievorming en Zwangerschapsproblemen, en de ondersteuning die dat centrum zou moeten krijgen. Naar aanleiding van de opening van de vondelingenschuif keurde het Vlaams Parlement een voorstel van resolutie betreffende aangepaste opvang bij ongewenste zwangerschap goed (*Parl. St.* VI. Parl. 2000-2001, Nr. 411/1), en ook in het kader van de begrotingsbesprekingen werd het belang van preventie onderstreept.

Mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen antwoordt dat de belangrijkste bevindingen van de nationale evaluatiecommissie zijn dat uit de registratie van de voorbije zeven jaar zeker niet mag worden besloten dat het aantal abortussen, zoals sommigen vreesden, dramatisch zou zijn gestegen sinds de invoering van de abortuswet. Wel is er een duidelijke tendens van een stijgend aantal zwangerschapsafbrekingen bij vrouwen onder de twintig jaar. De nationale evaluatiecommissie oordeelt dat het absoluut noodzakelijk is de inspanningen tot een betere vorming van de adolescenten zowel binnen als buiten het onderwijs voort te zetten en te verbeteren. Er is ook nood aan sensibilisering van de algemene bevolking ter bevordering van een beter gebruik van de bestaande anticonceptiemiddelen. De nationale evaluatiecommissie spreekt zich trouwens ook positief uit over het werk dat door de abortuscentra wordt verricht en houdt een pleidooi voor de ondersteuning van deze centra door de overheid.

De minister stelt voorts dat de conclusies en aanbevelingen van de nationale evaluatiecommissie in de eerste plaats een belangrijke leidraad vormen

voor het voorkomingsbeleid. Blijkbaar heeft de heer Felix Strackx het rapport van de evaluatiecommissie anders geïnterpreteerd. Een juiste interpretatie is nochtans belangrijk om cijfers en gegevens in hun juiste perspectief te plaatsen. Wanneer de cijfers van het beginjaar van de registratie, met name 1993, worden vergeleken met die van 1999, wordt een globale stijging van 4,5 percent vastgesteld over de totaal geobserveerde periode. De relatieve stijging van het aantal zwangerschapsafbrekingen is dus mede te wijten aan een betere registratie van centra en ziekenhuizen waar de ingreep wordt uitgevoerd. Het dark number neemt af. Men weet nu beter hoeveel abortussen er worden uitgevoerd. Dit betekent dat het aantal geregistreerde abortussen toeneemt. Dat is niet hetzelfde als een stijging van het aantal effectief uitgevoerde abortussen.

De minister stelt dat naar aanleiding van interpellaties en vragen om uitleg in deze commissie al meermaals werd gedebatteerd over de toename van tienerzwangerschappen. Naar aanleiding van deze besprekingen werd door de minister aangehaald welke initiatieven er terzake in Vlaanderen bestaan. Zo is er een convenant met de Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Huisartsen, er zijn de centra voor integrale gezinszorg, de centra voor leerlingenbegeleiding, de centra algemeen welzijnswerk, het Centrum Jos Van Hussen voor relatievorming en zwangerschapsbegeleiding, Sensoa. De minister stelt ongetwijfeld nog een aantal andere initiatieven te zijn vergeten.

De minister wenst ook nog even te verwijzen naar de interministeriële conferentie Gezondheid van 11 december 2001, waar ten aanzien van de verschillende regeringen in dit land een aanbeveling werd geformuleerd met betrekking tot anticonceptie bij jongeren onder de twintig jaar.

Tot besluit stelt de minister dat er geen redenen zijn om voorliggend voorstel van resolutie goed te keuren. Dit voorstel gaat immers uit van een verkeerde interpretatie van het rapport van de nationale evaluatiecommissie. De evaluatiecommissie stelt immers dat in de eerste plaats de voorlichting met betrekking tot anticonceptie moet worden verbeterd.

De heer Felix Strackx stelt dat hij helemaal niet is uitgegaan van een verkeerde interpretatie van het rapport. Vaststelling is dat het aantal abortussen hoog is en hoog blijft. Het doet er dan ook niet toe of het aantal al dan niet lichtjes is gestegen of gedaald. Ongeveer één op negen zwangerschappen resulteert volgens het rapport in een abortus. De

indieners hebben zich dan afgevraagd wat hiervan de oorzaak is, en hoe men hieraan kan remediëren binnen de Vlaamse bevoegdheden. In voorliggend voorstel van resolutie worden een viertal zeer concrete maatregelen voorgesteld. Een eerste maatregel die wordt voorgesteld is om de voorlichting inzake zwangerschapspreventie en de preventie van ongewenste zwangerschappen te verhogen. De spreker stelt vast dat de minister hier blijkbaar mee akkoord gaat.

Ten tweede wordt voorgesteld om een inventarisatie te maken van de bestaande initiatieven. Dit is nodig om in geval van een ongewenste of onverwachte zwangerschap het meisje of de vrouw beter te kunnen begeleiden naar een andere oplossing dan abortus. De spreker stelt vast dat de lijst van initiatieven die de minister opsomde niet volledig is. Er zijn nog veel meer initiatieven, waar men vaak geen weet van heeft. Dit bewijst dat inventarisatie noodzakelijk is.

Ten derde moeten de initiatieven ook beter bekend worden bij de bevolking.

Ten vierde moet het aanbod beter worden geëördineerd en is er een netwerk nodig in heel Vlaanderen van initiatieven die vrouwen die ongewenst zwanger geraken, begeleiden. Dit neemt niet weg dat wat reeds bestaat, niet kan blijven bestaan, of niet beter zou kunnen functioneren. Het gaat er enkel over een aantal blinde vlekken beter in te vullen zodat er een netwerk ontstaat.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen stelt dat het haar opvalt dat bij evaluaties steeds sterk wordt verwezen naar de rol van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding voor wat de doelgroep van de jongeren betreft. Het beleid focust echter iets te weinig op de ouders, op netwerken waar ouders elkaar ontmoeten en op netwerken waar jongeren elkaar spontaan ontmoeten. Men zou de problematiek minder moeten benaderen vanuit het voorkomen van abortussen – een negatieve perceptie van zwanger zijn – dan wel vanuit vragen als wat is samen leven en wat is seks.

De spreker vervolgt dat een tweede doelgroep de iets oudere vrouwen zijn. Dat zijn niet altijd carrièrevrouwen, er zijn ook vrouwen die het niet zo breed hebben, vrouwen voor wie het gezin af is, alleenstaande vrouwen, enzovoort. Met betrekking tot deze doelgroep zou men het de traditionele vrouwenorganisaties wat gemakkelijker moeten maken om rond thema's als abortus te kunnen werken.

Daarnaast stelt de spreker dat een aantal aanbevelingen betrekking hebben op het federale niveau. De spreker haalt de problematiek aan van ouders met een tienerdochter die bevalt. Deze ouders hebben vaak grote problemen om kindergeld te krijgen, en om voogd te mogen zijn over het kind. Minderjarigen die een kind krijgen moeten minstens drie maanden wachten alvorens ze een geboortepremie en kindergeld krijgen. Als minderjarige moet men immers bewijzen dat men drie maanden op hetzelfde adres woont vooraleer hier recht op te hebben.

De spreker wil ook nog even het probleem aanhalen dat ouders vaak pas merken dat hun tienerdochter zwanger is op het ogenblik dat ze moet bevallen. Een ander probleem is dat het voor jonge meisjes soms heel aantrekkelijk is om zelf een kind te willen wanneer ze een klasgenootje hebben met een kind. Ook dit is de realiteit. Daarnaast is ook de opvang belangrijk van jongeren die zwanger zijn en hun kind ter wereld brengen. Dit is wel een andere materie dan deze die het voorwerp uitmaakt van dit voorstel van resolutie.

III. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt verworpen met zeven stemmen tegen drie bij drie onthoudingen.

De verslaggever,

Marijke DILLEN

De voorzitter,

Patricia CEYSENS